

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 433

**Gospodarka regionalna
w teorii i praktyce**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Agnieszka Flasińska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Hanna Jurek
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach internetowych
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-588-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail:econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Beata Bal-Domańska: Ocena zrównoważonego rozwoju Polski w układzie powiatów w ujęciu <i>przyczyna – stan – reakcja</i> . Przypadek <i>bezrobocie – ubóstwo – aktywność gospodarcza</i> / The evaluation of sustainable development in the system of counties in Poland from the <i>pressure – state – response perspective</i> . Example of <i>unemployment – poverty – economic activity</i>	9
Tomasz Bartłomowicz: Wielowymiarowa analiza porównawcza sytuacji społeczno-gospodarczej miast regionu dolnośląskiego / Multidimensional comparative analysis of the socio-economic situation of Lower Silesia region cities.....	19
Patrycja Beba, Ewa Kiryluk-Dryjska: Identyfikacja barier rozwoju wsi i rolnictwa w Polsce na przykładzie regionu północno-zachodniego / Identification of rural development obstacles in Poland on the example of north-western region.....	29
Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: System opodatkowania nieruchomości w Polsce na tle wybranych krajów / System of real estate taxation in Poland compared to chosen states	40
Maciej Filus: Szacowanie wielkości rynku jubilerskiego w Polsce / Assessment of Polish jewelry market size	53
Patrycja Gaździcka: Ocena innowacyjności polskiej gospodarki na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej / Evaluation of innovation in the Polish economy as compared to other European Union countries	63
Dariusz Głuszczyk: Problem pomiaru działalności innowacyjnej przedsiębiorstw na poziomie regionów / The problem of measuring innovation activities in enterprises at the level of regions.....	73
Jakub Hadyński: Konkurencyjność regionów transgranicznych w Unii Europejskiej / The competitiveness of trans-border regions in the European Union	82
Katarzyna Iwińska: Dekompozycja strumieni emigracyjnych w regionach Polski w latach 2002 i 2011 / Decomposition of emigration streams in Polish regions in the years 2002 and 2011.....	91
Ewa Kiryluk-Dryjska, Patrycja Beba: Zastosowanie metod ilościowych do regionalnej alokacji środków strukturalnych Wspólnej Polityki Rolnej w Polsce / Application of quantitative methods to regional allocation of CAP structural funds in Poland.....	102

Maria Kola-Bezka: Perspektywy rozwoju rynku projektów hybrydowych w województwie kujawsko-pomorskim / Prospects of development of hybrid projects market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship.....	110
Barbara Kryk: Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego jako przykład uwzględniania nowego paradygmatu terytorialnej polityki rozwoju / Regional Development Strategy of the West Pomeranian Voivodeship as an example of taking into account a new paradigm of territorial development policy.....	119
Florian Kuźnik: Regionalna polityka miejska w polityce spójności i programach operacyjnych na lata 2014–2020 / Regional urban policy in the cohesion policy and 2014–2020 operational programmes	129
Małgorzata Markowska: Regiony polskie w klasyfikacji pod względem poziomu inteligentnego rozwoju i wrażliwości na kryzys ekonomiczny / Polish regions classified in terms of smart growth level and sensitivity to economic crisis	138
Klaudia Plac: Regionalne różnicowania w zakresie wsparcia zielonej ekonomii z funduszy europejskich w latach 2007–2013 / Regional differences in supporting the green economy by the EU funds in the years 2007–2013	154
Jan Polski: Policentryczność rozwoju regionów na przykładzie województwa lubelskiego / The polycentricity development of regions on the example of Lublin Voivodeship.....	163
Beata Skubiak, Katarzyna Jurewicz: Praktyczne aspekty wdrażania innowacji społecznych. Rekomendacje dla decydentów / Practical aspects of implementing social innovation. Recommendations for decision makers .	172
Aldona Standar: Ocena poziomu pozyskanych środków PROW 2007–2013 na przedsięwzięcia środowiskowe w aspekcie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Przykład gmin województwa wielkopolskiego / Evaluation of the level of RDP 2007–2013 funds on environmental projects in the aspect of sustainable development of rural areas. An example of Wielkopolska communes.....	180
Marek Szajt: Efektywność innowacyjna systemu <i>triple-helix</i> w Unii Europejskiej / The effectiveness of an innovative triple-helix system in the European Union	190
Marcelina Zapotoczna: Ceny mieszkań i zmiany demograficzne – czy istnieje związek? Doświadczenia polskiego rynku nieruchomości mieszkaniowych na przykładzie miast wojewódzkich / Apartment prices and demographic changes – is there a connection? Experience of the Polish residential real estate market on the example of voivodeships capital cities	199
Marta Zarówna: Polaryzacja polskich obszarów metropolitalnych / Polarization of Polish metropolitan areas.....	211

Wstęp

Przekazujemy Państwu publikację poświęconą tematyce gospodarki regionalnej i problemów związanych z jej rozwojem. Zbiór zawartych w niej artykułów koncentruje się na różnych problemach, które omawiane są w perspektywie międzynarodowej i krajowej, ze szczególnym uwzględnieniem regionów, województw, powiatów oraz obszarów transgranicznych.

Najwięcej uwagi poświęcono Unii Europejskiej w różnych wymiarach jej funkcjonowania, w tym ocenie innowacyjności (M. Szajt), (P. Gaździcka), konkurencyjności regionów transgranicznych (J. Hadyński), a przede wszystkim finansowaniu różnych zadań ze środków budżetu Unii Europejskiej w odniesieniu do polityki spójności i programów operacyjnych: w kontekście polityki miejskiej (F. Kuźnik), alokacji środków strukturalnych Wspólnej Polityki Rolnej (E. Kiryluk-Dryjska, P. Beba), wsparcia zielonej ekonomii z funduszy europejskich (K. Plac) oraz pozyskanych środków PROW na przedsięwzięcia środowiskowe (A. Standar).

Problemy związane ze sferą finansów w skali kraju były kontynuowane w pracach poświęconych rynkowi nieruchomości (M. Zapotoczna, J. Cymerman) oraz problemowi szacowania rynku jubilerskiego. Tematyka innowacji natomiast pogłębiona została w: układach regionalnych Polski z punktu widzenia wdrażania innowacji społecznych (B. Skubiak), działalności innowacyjnej przedsiębiorstw (D. Głuszczyk), a także w ocenie pozycji konkurencyjnej regionów Polski, ze względu na poziom inteligentnego rozwoju (M. Markowska).

W pracach pojawiły się tak aktualne wątki dla współczesnej gospodarki kraju, jak: pomiar i ocena zrównoważonego rozwoju (B. Bal-Domańska), tematyka miast, w tym pomiar i ocena ich sytuacji społeczno-gospodarczej (T. Bartłomowicz), a także procesów rozwojowych (M. Zarówna) oraz barier rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa (E. Kiryluk-Dryjska, P. Beba). Gospodarka regionalna była również analizowana w kontekście dekompozycji strumieni emigracyjnych (K. Iwińska).

Wśród rozważanych tematów nie zabrakło problemów związanych z zarządzaniem strategicznym w gospodarce regionalnej w kontekście zastosowania nowego paradygmatu polityki rozwoju omówionego na przykładzie strategii województwa zachodniopomorskiego (B. Kryk) oraz zagadnień rynku projektów hybrydowych i powiązanego partnerstwa publiczno-prywatnego w województwie kujawsko-pomorskim (M. Kola-Bezka).

Przekazujemy niniejszą publikację w Państwa ręce w przekonaniu, że stanie się ona źródłem inspiracji i będzie pomocna w rozwiązywaniu problemów w pracach badawczych i w przedsięwzięciach praktycznych, realizowanych przez odbiorców zainteresowanych tematyką gospodarki regionalnej, a wśród nich pracowników nauki, struktur samorządowych i ministerstw. Publikację polecamy również studentom kierunków ekonomia oraz gospodarka przestrzenna.

Małgorzata Markowska, Beata Bal-Domańska, Dariusz Głuszczyk

Beata Skubiak

Uniwersytet Szczeciński
e-mail: bskubiak@wneiz.pl

Katarzyna Jurewicz

Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Kulturalno-Społecznych
k.jurewicz@twiks.pl

PRAKTYCZNE ASPEKTY WDRAŻANIA INNOWACJI SPOŁECZNYCH. REKOMENDACJE DLA DECYDENTÓW

PRACTICAL ASPECTS OF IMPLEMENTING SOCIAL INNOVATION. RECOMMENDATIONS FOR DECISION MAKERS

DOI: 10.15611/pn.2016.433.17

Streszczenie: Problem, który został podjęty w artykule, dotyczy tego, co ogranicza w praktyce wprowadzanie innowacji społecznych. Celem szczegółowym w warstwie teoretycznej jest identyfikacja barier rozwoju innowacji społecznych. Celem jest także nadanie waloru praktycznego poprzez sformułowanie rekomendacji dla decydentów. Z tego względu w pierwszej części artykułu wyjaśniono podejście do innowacji społecznych. Na podstawie przeglądu literatury można stwierdzić, że mamy do czynienia z dwiema szkołami myślenia: pierwsza opiera się na ujęciu funkcjonalnym, w którym innowacje społeczne postrzegane są jako kreatywne rozwiązania problemów społecznych, w drugiej innowacje społeczne to działania, które mają na celu przekształcanie relacji społecznych, które leżą u podstaw problemów społecznych. W drugiej części artykułu omówiono główne bariery rozwoju innowacji społecznych w Polsce na podstawie doświadczeń praktycznych.

Słowa kluczowe: innowacje społeczne, bariery innowacji.

Summary: Social innovation must have favorable conditions for development. For this reason, in the first part of the article the authors explain an approach to social innovations. Review of the literature in this field shows that there are two schools of thought: one is based on functional perspective, in which social innovations are seen as creative solutions to social problems, in the second school of thought, social innovations are activities that are aimed at transforming social relations that lie at the root of social problems. The second part of the article discusses the main barriers to the development of social innovation in Poland based on practical experience. The analysis of the issues allows to formulate some general conclusions and recommendations for decision-makers.

Keywords: social innovation, barriers to innovation.

1. Wstęp

Spółeczeństwa na całym świecie poszukują rozwiązań dla palących problemów społecznych i ekonomicznych, ponieważ dotychczasowe modele wzrostu nie sprawdzają się i nie są dostosowane do współczesnego społeczeństwa, a innowacyjność społeczna, traktowana jako aspekt przedsiębiorczości społecznej, uznawana była za uzupełnienie tradycyjnej gospodarki rynkowej. Teraz jednak Komisja Europejska uznała, że ów tradycyjny, oparty tylko na rynku i stymulacji wzrostu model rozwoju, wyczerpał się. Innowacje społeczne mają stać się nie tyle uzupełnieniem, ile treścią poszukiwania nowych ścieżek rozwoju dla Europy.

W perspektywie budżetowej 2014–2020 innowacje społeczne znalazły się w rozporządzeniach dotyczących funduszy strukturalnych – zarówno Europejskiego Funduszu Społecznego, jak i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Programy wspierające innowacje społeczne to m.in. Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych łączący trzy dotychczasowe programy Progress, EURES i Europejski Mechanizm Mikrofinansowy Progress, program URBACT czy Horyzont 2020.

Innowacje społeczne wymagają do rozwoju dobrych warunków zewnętrznych, sprzyjającego klimatu społecznego czy sprawnych instrumentów oceny i wsparcia. Z tego względu celem niniejszego artykułu jest identyfikacja głównych barier w rozwoju innowacji społecznych na podstawie doświadczeń praktycznych.

Realizacja sformułowanego celu wymagała, aby w pierwszej części artykułu wyjaśnić podejście do innowacji społecznych. Na podstawie przeglądu literatury można stwierdzić, że mamy do czynienia z dwiema szkołami myślenia: pierwsza opiera się na ujęciu funkcjonalnym, w którym innowacje społeczne postrzegane są jako kreatywne rozwiązania problemów społecznych, w drugiej innowacje społeczne to działania, które mają na celu przekształcanie relacji społecznych, które leżą u podstaw problemów społecznych.

Przeprowadzona analiza zagadnień umożliwiła sformułowanie pewnych ogólnych wniosków i rekomendacji dla decydentów.

Niniejszy tekst jest kontynuacją poprzednich rozważań nt. innowacji społecznych [Skubiak 2015], w którym skoncentrowano się na przedstawieniu przykładów innowacji społecznych w ujęciu funkcjonalnym, na przykładzie podejmowanych działań edukacyjnych w pracy z dziećmi i młodzieżą zagrożoną niedostosowaniem społecznym oraz osobami bezrobotnymi.

2. Pojęcie innowacji społecznych

Pojęcie i rola innowacji zajmuje ważne miejsce w teorii ekonomii [Le Bas 2004]. Innowacje społeczne to eksperymentalne działania społeczne mające na celu polepszenie jakości życia osób, społeczności, narodów, firm, środowisk czy grup społecznych.

Ich eksperymentalny charakter wynika z faktu wprowadzania bardzo unikatowych i jednorazowych rozwiązań na wielką skalę, których efekt końcowy często trudno w pełni przewidzieć.

O ich wpływie na wydajność pracy pisał A. Smith [1904], na poziom zatrudnienia i płac – D. Ricardo [1821], na podział pracy, cykle gospodarcze i kryzys K. Marx [1906]. Według niektórych autorów, obecny okres charakteryzuje się „ciągłą innowacją”, zwłaszcza w zakresie dostarczania usług zbiorowych, takich jak np. usługi edukacyjne, społeczne i zdrowotne [Cros 2002, s. 213–240]. Innowacjom organizacyjnym i instytucjonalnym towarzyszą także techno-innowacje logiczne: nowe sposoby zarządzania, nowy podział pracy, nowe zasady gry itd.

Jednak na pojęcie „innowacji społecznych” można również spojrzeć z punktu widzenia aktorów społecznych. Ruchy społeczne inicjują wiele innowacji społecznych [Zald 2004], które odpowiadają na nowe potrzeby i nowe aspiracje powstające w społeczeństwie [Lévesque 2007]. W tym zakresie można zidentyfikować co najmniej dwa główne podejścia do innowacji społecznych. Pierwsze podejście jest zainteresowane rozwiązywaniem głównych problemów społecznych, na podstawie inicjatyw przedsiębiorczych, które kładą nacisk na filantropię, indywidualną odpowiedzialność oraz ograniczoną rolę państwa. Jednym z przejawów tego podejścia jest liczba organizacji *non-profit* (NGO), które rozwijają działalność gospodarczą celem wspierania ich misji społecznej [Dees 1998] lub działania zaliczane do społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR).

Inne podejście kładzie większy nacisk na zbiorowy charakter procesów i produktów innowacji społecznych. Zauważa się bowiem, że innowacje społeczne krok po kroku prowadzą do zmiany, a mianowicie do transformacji stosunków społecznych, które leżą u podstaw społecznych problemów [Lévesque 2007]. W tym przypadku systemy mikro często są podstawą do eksperymentowania z nowymi rozwiązaniami. Nowe normy, wartości i przepisy pochodzą z relacji pomiędzy czołowymi podmiotami społecznymi, a także z lokalnych eksperymentów, które rozciągają się na całe społeczeństwo.

Innowacje społeczne są nie tylko odpowiedzią na specyficzne potrzeby, ale również kreują zmiany społeczne, nową wizję, nowy sposób postrzegania i definiowania problemów, a także rozwiązania tych problemów.

Dziś nie wystarczy chcieć rozwiązywać problemy społeczne – ważne jest, by umieć to robić sprawnie, szybko i „sprytnie”. Wykorzystując najlepsze możliwe środki, znajdując połączenia, których nikt wcześniej nie znalazł, zastanawiając się, jak ten sam problem można rozwiązać lepiej, niż zrobili to poprzednicy, a istniejące – choć skuteczne – rozwiązania zastępować jeszcze skuteczniejszymi. To właśnie, w dużym uproszczeniu, kryje się za pojęciem innowacji społecznych – chodzi po prostu o poszukiwanie jeszcze lepszych, nowatorskich sposobów na naprawę choćby małego wycinka rzeczywistości.

3. Bariery w rozwoju innowacyjności społecznej

Innowacyjność społeczna musi mieć sprzyjające warunki do rozwoju. O ile sam pomysł na innowacje powstaje pod wpływem realnej potrzeby społecznej i jest efektem pewnej wewnętrznej motywacji, o tyle jego wdrożenie wymaga sprzyjających warunków zewnętrznych – wiary w ten pomysł, zaangażowania i wsparcia innych w pracy nad jego urealnieniem i rozpowszechnieniem.

W identyfikacji barier rozwoju innowacji społecznych szczególnie cenny jest głos praktyków. Z tego względu w niniejszym artykule dokonano próby identyfikacji głównych barier we wdrażaniu innowacji społecznych na przykładzie działań podejmowanych przez Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Kulturalno-Społecznych (TWIKS).

TWIKS, realizując projekty w oparciu o innowacyjne metody pracy nad aktywizacją zawodową i społeczną osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, pomimo dużej skuteczności wykorzystywanych metod, stale spotyka się z niezrozumieniem i barierami w środowisku. Do głównych barier, jakie napotkano we wdrażaniu projektów innowacyjnych, nastawionych na rozwój kompetencji interpersonalnych, jako kluczowych w dalszym rozwoju zawodowym i społecznym młodych ludzi, zaliczyć należy:

- niską świadomość społeczną,
- niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy, brak jego elastyczności,
- „walkę” o wskaźniki.

Współcześnie w społeczeństwie wciąż pokutuje przeświadczenie, że najważniejszy jest „papier”, czyli dokument potwierdzający kwalifikacje, najlepiej z oceną, która ma potwierdzać posiadaną wiedzę. Zarówno uczestnikom szkoleń, jak i pracownikom administracji publicznej z trudnością przychodzi zrozumienie, że kompetencje interpersonalne są obecnie niezwykle ważne, a powszechne bagatelizowanie ich sprawia, że coraz więcej młodych ludzi zderza się na rynku pracy z wieloma trudnościami [Budnikowski i in. 2015]. Wydaje im się, że oceny na świadectwie lub dyplomie i wiedza teoretyczna to klucz do sukcesu. Niestety uczy tego system edukacji, który nastawiony jest w dużej mierze na przyswajanie wiedzy teoretycznej, nabywanej samodzielnie, bez wchodzenia w interakcje z innymi uczniami. W ostatecznym rozliczeniu powoduje to duże braki w kompetencjach niezbędnych do dalszej pracy z ludźmi. Młody człowiek ma niewielkie pojęcie o komunikacji, pracy w grupie, ale też nie radzi sobie z samym sobą, swoimi umiejętnościami interpersonalnymi, takimi jak: asertywność, pewność siebie, świadomość własnej wartości, umiejętność motywowania się do działania, nie potrafi podejmować decyzji i brać za nie odpowiedzialności. Niestety pomimo tego że rynek pracy coraz dosadniej weryfikuje kompetencje miękkie, to świadomość społeczna tego procesu jest znikoma. Osoby bezrobotne wciąż poszukują tzw. twardych szkoleń, mniejszą wagę przywiązując do wewnętrznego rozwoju.

Pozytywny odbiór zagadnienia innowacyjności przez społeczeństwo może być elementem kluczowym we wprowadzaniu tej idei w praktykę, powodując obniżenie kosztów (zarówno materialnych, jak i społecznych) jej wdrażania oraz jej przyspieszony rozwój.

Pomimo powszechnie dostępnych badań na temat wpływu rozwoju interpersonalnego na dalszy sukces w życiu, wciąż trudno znaleźć dla niego miejsce w systemie edukacji. To w szkole uczniowie powinni rozpoczynać proces pracy nad sobą i wzmacnianiem swoich kompetencji, co uczyni ich konkurencyjnymi na rynku pracy, pozwalając tym samym zachować ciągłość zatrudnienia. TWIKS, oferując szkołom zajęcia z zakresu rozwoju interpersonalnego i wsparcia dla uczniów, zderza się z brakiem zainteresowania ze strony placówek edukacyjnych ze względu na napięty program szkolny. Praktycznie nie ma żadnej możliwości prowadzenia zajęć poza szkołą lub w trakcie trwania zajęć lekcyjnych czy też zachęcania grona pedagogicznego do zmiany sposobu myślenia o nauczaniu. Przepelniona podstawa programowa, rozliczanie nauczycieli z efektów nauczania (wyniki testów, egzaminów) i przemęczeni uczniowie – w całej tej kompilacji niemożliwe jest znalezienie przestrzeni na dodatkowy rozwój interpersonalny. Powszechna jest opinia dyrektorów placówek szkolnych, że zajęcia owszem, ale tylko dla chętnych i po godzinach lekcyjnych. Wszyscy zainteresowani zgodnie twierdzą, że jest potrzeba prowadzenia tego typu zajęć, jednak nie jest możliwe wprowadzenie ich do harmonogramu zajęć szkolnych. Ponadto jest coraz większa potrzeba rozwoju i zmiany postaw w nauczycielach. Potrzebują oni nowych metod wspomagających proces uczenia przez doświadczenie, rozwiązujących problemy w klasie, uczących dzieci i młodzież funkcjonowania w społeczeństwie, szczególnie kiedy coraz więcej czasu spędzają w wirtualnym świecie. Praca nad rozwojem zawodowym ucznia powinna rozpoczynać się już na etapie szkoły podstawowej, a kontynuowana i utwierdzana być w późniejszych latach, tak aby w momencie zakończenia edukacji młody człowiek był przygotowany do wymagań rynku pracy.

Kolejną barierą napotykaną we wdrażaniu innowacji społecznych jest postawa urzędników reprezentujących instytucje rynku pracy oraz funkcjonujące przepisy prawa. Niejednokrotnie trudno jest porozumieć się z urzędnikami, którzy skupiają się na kwestiach formalnych i nie do końca potrafią spojrzeć na problem kompleksowo. Bardziej istotne są szczegóły, które w ostatecznym rozliczeniu mają niewielki wpływ na sytuację bezrobotnego. Brakuje urzędników, którzy potrafią zrozumieć zawłość procesu aktywizacji zawodowej, a wyznacznikiem skutecznego działania jest zrealizowanie wskaźników zatrudnieniowych, które są dla urzędów pracy kluczowymi i niestety przesłaniają inne aspekty aktywizacji zawodowej. TWIKS spotkał się już ze strony urzędników ze stwierdzeniem, że rozwijanie kompetencji interpersonalnych i społecznych nie stanowi aktywizacji zawodowej, według nich aktywizacja zawodowa to „pójść do pracy”. Myślenie o efekcie krótkoterminowym powoduje, że bezrobotny, nawet jeżeli podejmie zatrudnienie po przebytych kursie czy szkoleniu zawodowym, to i tak może pracy zbyt długo nie utrzymać. Wzmoc-

nienie jego kompetencji interpersonalnych wzmaga w nim determinację do długofalowej zmiany poziomu życia na lepszy. Współpraca grantodawców (np. powiatowych urzędów pracy, wojewódzkich urzędów pracy) z podmiotami zewnętrznymi, uzyskującymi dofinansowanie powinna być bardziej merytoryczna oraz opierająca się na rozważnym patrzeniu na projekt jako na całość, a nie jak dotychczas skupiona głównie na części finansowej. Konieczne jest również zaprzestanie traktowania beneficjenta (np. bezrobotnego), jedynie jako przedmiotu statystyki publicznej.

Podjęcie innowacyjne pozwala na szersze i interdyscyplinarne spojrzenie na rzeczywiste potrzeby osób bezrobotnych czy uczniów i na tej podstawie zaproponowanie efektywnych działań. W każdym z powyższych przypadków rekomenduje się wprowadzanie nowych rozwiązań – realizację działań poza szkołą, salą, wychodzenie w przestrzeń, kontakt z przyrodą i światem zewnętrznym, aby pozwolić na pełniejszą pracę nad sobą i wspomóc proces wychodzenia poza własną strefę komfortu.

4. Zakończenie

Innowacje społeczne potrzebne są zarówno społeczeństwu, jak i przedsiębiorcom. Społeczeństwa obywatelskie zyskują siłę i są coraz bardziej świadome swoich potrzeb i możliwości, które potrafią wyrażać choćby za pomocą Internetu. Mają siłę, by dokonywać zmian społecznych, ale również wspierać inicjatywy, które w ich oczach są szczególnie potrzebne. Dla przedsiębiorców zmiany te są wyzwaniem, a jednocześnie szansą, dzięki której mogą rozwijać się i skutecznie konkurować z innymi.

Konieczna zatem jest praca nad wzrostem świadomości osób wchodzących na rynek pracy, bezrobotnych, wskazywaniem im pozytywnych, dobrych praktyk w obszarze wpływu poziomu kompetencji interpersonalnych na dalsze powodzenie w życiu zawodowym i prywatnym. Należy wskazywać na zapotrzebowanie zgłaszane przez pracodawców, którzy wprost twierdzą, że pracownik bez rozwiniętych kompetencji interpersonalnych ma niewielkie szanse na podjęcie pracy i jej utrzymanie. O kompetencjach interpersonalnych należy mówić od najmłodszych lat i podkreślać ich znaczenie dla samodzielności i sukcesu życiowego jednostki.

Konkursy ogłaszane w ramach środków unijnych często nie są do końca przystosowane do realiów współczesnego rynku pracy i utrudniają pracę innowacyjnymi metodami na rzecz osób wykluczonych. Aby to zmienić, należy bardziej skupić się na spojrzeniu długoterminowym, inwestować w rozwój wewnętrzny bezrobotnego czy wykluczonego, bo to stanowi fundament do jego rozwoju zawodowego. Schemat pracy powinien rozpoczynać się od pracy nad pewnością siebie i poczuciem własnej wartości oraz kontynuować poprzez rozwój kolejnych kompetencji interpersonalnych. Dopiero kolejnym krokiem powinny być szkolenia zawodowe i ewentualne zdobywanie doświadczenia zawodowego.

Administracja publiczna powinna być najbardziej zainteresowana innowacjami społecznymi, a tymczasem sama często okazuje się bardziej problemem niż częścią rozwiązania. Jej działania są zrutynizowane, a innowacyjna energia zużywana jest

na adaptację do różnego rodzaju wymagań formalnych oraz zmuszanie do tego innych. Innowacyjności nie sprzyja też to, że w większości przypadków administracja nie jest w stanie przyznawać się do błędów. Często brakuje jej kompetencji i, co gorsza, woli do rzetelnego oceniania własnych działań, a co za tym idzie – wzmacniania tych, które okazują się skuteczne, i eliminowania tych, które zawodzą. Ten rodzaj innowacyjności może się okazać warunkiem zaistnienia wielu innych.

Współcześnie wysoka jakość edukacji przyczynia się do niwelowania dysproporcji rozwojowych i dochodowych. Wysoka jakość edukacji nie może być rozumiana jedynie jako wysoki wskaźnik transferu wiedzy, ale przede wszystkim rozwijanie kompetencji niezbędnych do samodzielnego rozwoju i umiejętności pozyskiwania wiedzy z dostępnych powszechnie źródeł. Obecny system funkcjonowania placówek oświatowych w Polsce wzmacnia edukację rozumianą wyłącznie jako transfer wiedzy, tym samym osiąganie wysokich wyników w testach wiedzy z poszczególnych dziedzin. W edukacji zyskiem jest wyposażenie ucznia w wiedzę, kompetencje społeczne i rozwój emocjonalny, a tym samym podstawy, które pomogą odnieść sukces ekonomiczny i obywatelski późniejszym absolwentom. Koncentracja placówek oświatowych na wynikach testów powoduje stratę dla ucznia, a co za tym idzie dla społeczności, a w dalszej perspektywie dla całej gospodarki.

Poprawa jakości oferowanego kształcenia i uczenia wymaga przede wszystkim zmiany sposobu zarządzania szkołą. Zmiana ta powinna zostać oparta na przemianowaniu celów i koncentracji na rozwijaniu kapitału ucznia. Konieczne jest także zmniejszenie liczebności klas, zwiększenie elastyczności zarządzania finansami wewnętrznymi szkoły, umożliwienie szybkiego wdrażania potrzebnych działań, większy dostęp do technologii dla uczniów zagrożonych, wsparcie dla kształcenia nauczycieli.

Literatura

- Budnikowski A., Dąbrowski D., Gąsior U., Macioł S., *Pracodawcy o poszukiwanych kompetencjach i kwalifikacjach absolwentów uczelni – wyniki badania*, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/46/id/946> (5.06.2015).
- Cros F., 2002, *L'innovation en education et en formation : topiques et enjeux*, [w:] Alter N. (red.), *Les logiques de l'innovation. Approche pluridisciplinaire*, La Decouverte, Paris, s. 213–240.
- Dees J.G., 1998, *Enterprizing nonprofits*, Harvard Business Revue, vol. 76, no. 1, s. 54–67. <http://www.twiks.pl/>
- Le Bas C., 2004, *L'innovation dans la théorie économique*, Cahiers français 323: *Croissance et innovation*, s. 36–41..
- Lévesque B., 2007, *L'innovation dans le développement économique et le développement social*, [w:] Klein J.-L., Harrisson D. (red.), *L'innovation sociale. Émergence et effets sur la transformation des sociétés*, Presses de l'Université du Québec, Québec, s. 43–70.
- Marx K., 1906, *A Critique of Political Economy. The Process of Capitalist Production*, t. 2, Charles H. Kerr and Co., Chicago, <http://www.econlib.org/library/YPDBooks/Marx/mrxCpB.html> (31.03.2012).

- Ricardo D., 1821, *On machinery*, [w:] *On the Principles of Political Economy and Taxation*, John Murray, London, <http://www.econlib.org/library/Ricardo/ricP7.html> (31.03.2012).
- Skubiak B., 2015, *Innowacje społeczne*, Barometr Regionalny [w druku].
- Smith A., 1904, *Of the division of labour*, [w:] Cannan E. (red.), *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, Methuen & Co., London, <http://www.econlib.org/library/Smith/smWN1.html> (31.03.2012).
- Zald M.N., 2004, *Making change: Why does the social sector need social movements?*, Stanford Social Innovation Review, no. 2 (1), s. 24–34.